

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/96/2015
Identifikačné číslo spisu:	1014201721
Dátum vydania rozhodnutia:	27.07.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1014201721.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci navrhovateľky: Ing. Z. C., nar. XX.XX.XXXX, U., Chorvátska republika, právne zast. JUDr. Martinom Slúkom, advokátom, Hviezdoslavova 41, 052 01 Spišská Nová Ves, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 - 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. XXX XXX XXX X zo dňa 24.07.2014, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud/22/2014-40 zo dňa 06.10.2015, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud/22/2014-40 zo dňa 6. októbra 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 8Scud/22/2014-40 zo dňa 06.10.2015 potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30.06.2015 (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXX X zo dňa 24.07.2014, ktorým bol navrhovateľke podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a podľa čl. 15 ods. 2 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Chorvátskou republikou o sociálnom zabezpečení od 01.08.2010 priznaný starobný dôchodok v sume 147,- € mesačne.

V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 nárok na starobný dôchodok vzniká získaním 15 rokov. Vzhľadom k tomu, že navrhovateľka vychovala jedno dieťa a 56 rokov veku dosiahla podľa § 65 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. pripočítaním 36 kalendárnych mesiacov k veku 56 rokov dňa XX.XX.XXXX a vzhľadom k tomu, že ku dňu XX.XX.XXXX, teda ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku nezískala potrebných 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia, podmienky nároku navrhovateľka splnila získaním 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia dňom 23.07.2010. Starobný dôchodok odporca priznal od 01.09.2010 v súlade so žiadosťou navrhovateľky z 05.10.2010. Pokiaľ navrhovateľka namietala, že odporca nezohľadnil doplatok za obdobie od 19.05.2010 do 31.08.2010, súd zistil, že uvedené obdobie bolo zohľadnené odporcom. Treba však uviesť, že rok 2010 nie je rokom, ktorý by spadal do rozhodného obdobia. Podľa názoru konajúceho súdu odporca postupoval v súlade s

rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 8Scud/40/2010 zo dňa 06.09.2012. Právny zástupca navrhovateľky, s odvolaním sa na dôvody opravného prostriedku žiadal napadnuté rozhodnutie ako nesprávne zrušiť a právna zástupkyňa odporcu žiadala napadnuté rozhodnutie odporcu potvrdiť s tým, že v napadnutom rozhodnutí boli zohľadnené všetky námietky zo strany navrhovateľky. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajský súd dospel k záveru, že odporca postupoval pri posudzovaní nároku navrhovateľky v súlade s právnym názorom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud/40/2010 zo dňa 06.09.2012 a v súlade s právnymi predpismi a to v súlade s čl. 15 ods. 2 Zmluvy medzi SR a Chorvátskou republikou o sociálnom zabezpečení a podľa § 65 ods. 1 a 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a preto napadnuté rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.07.2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako vecne správne a vydané v súlade so zákonom.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka prostredníctvom splnomocneného zástupcu v zákonnej lehote odvolanie v ktorom uviedla, že odporca (napriek tomu, čo formálne deklaruje v rámci súdneho konania), doteraz nerozhodla v zmysle predmetného rozsudku súdu (rozsudok č. k. 8Scud 40/2010-82 zo dňa 06.09.2012). Má za to, že odporca pri svojom opätovnom rozhodovaní o dôchodku navrhovateľky predmetné rozhodnutie súdu riadne nezohľadnil, lebo vypočítal navrhovateľke starobný dôchodok vo výške o 0,20 € menej ako predtým vymeraný starobný dôchodok. Odporca nielenže nerozhodol v zmysle rozsudku súdu č. k. 8Scud 40/2010-82, ale ani riadne nezohľadnil doplatok navrhovateľky v rámci dobrovoľného dôchodkového poistenia za obdobie od 19.05.2010 do 31.08.2010 (105 dní), ktoré bolo realizované v Sociálnej poisťovni, pobočka Zvolen. Týmto odvolaním poukazuje nielen na nesprávne právne posúdenie veci súdom, ale aj na to, že súd svojim postupom odňal navrhovateľke možnosť konať pred súdom (v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. v nadväznosti na ust. § 205 ods. 2 písm. a) O.s.p.). Konkrétne tak súd učinil tým, že nezaprotokoloval riadne otázky navrhovateľky adresované zástupkyňi odporcyni na pojednávaní dňa 06.10.2015. Zvukovým záznamom z daného pojednávania (zo dňa 06.10.2015) preukazujeme tento nesprávny procesný postup súdu. Predmetnými otázkami bola odporkyňa dopytovaná na to, nech sa vyjadrí, prečo vychádzala pri výpočte dôchodku navrhovateľky z osobného listu dôchodkového poistenia, v ktorom bol pri prvom a poslednom roku štúdia navrhovateľky vyčíslený osobný mzdový bod (roky 1966 a 1975) a pri ostatných rokoch štúdia tieto osobné mzdové body vyčíslené neboli (čo zjavne mohlo mať vplyv na výpočet dôchodku). Taktiež súd nezaprotokoloval otázku navrhovateľky o tom, prečo odporca zmenil spôsob výpočtu dôchodku u navrhovateľky (prvé tri rozhodnutia odporkyne vychádzali z iného spôsobu výpočtu dôchodku ako štvrté rozhodnutie odporkyne z roku 2014). Na základe uvedeného navrhuje, aby Najvyšší súd SR v zmysle ust. §§ 250l ods. 2 a 250ja ods. 3 O.s.p., po posúdení vyššie uvedených argumentov rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie súdu sa mení tak, že sa ruší rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.07.2014 a zároveň sa vec vracia odporcovi na ďalšie konanie.

Odporca vo svojom vyjadrení uviedol, že podľa čl. 15 ods. 2 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Chorvátskou republikou o sociálnom zabezpečení, ak poistenec splnil podmienku nároku na dávku podľa právnych predpisov jednej zmluvnej strany len za doby zabezpečenia (poistenia) získané podľa jej právnych predpisov, nositeľ tejto zmluvnej strany prizná dávku bez ohľadu na doby zabezpečenia (poistenia) získané podľa právnych predpisov druhej zmluvnej strany. Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. nárok na starobný dôchodok vzniká získaním 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia a dosiahnutím dôchodkového veku. Pretože navrhovateľka vychovala jedno dieťa a 56 rokov veku dosiahla XX.XX.XXXX, dôchodkový vek podľa § 65 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. dosiahla pripočítaním tridsiatich šiestich kalendárnych mesiacov k veku 56 rokov, XX.XX.XXXX. Vzhľadom na to, že k XX.XX.XXXX, teda ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku nezískala navrhovateľka podľa právnych predpisov Slovenskej republiky 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia, podmienky nároku na starobný dôchodok splnila až získaním 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia získaného podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, t. j. dňom 23.07.2010. Starobný dôchodok bol navrhovateľke priznaný od 01.09.2010 v súlade so žiadosťou z 05.10.2010. Sociálna poisťovňa v napadnutom rozhodnutí zohľadnila doplatok za obdobie od 19.05.2010 do 31.08.2010, čo vyplýva aj z osobného listu dôchodkového poistenia, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť napadnutého rozhodnutia. Rok 2010 však do rozhodujúceho obdobia nespadá. Priemerný osobný mzdový bod je určený ako podiel úhrnu osobných mzdových bodov za jednotlivé kalendárne roky

rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období vyjadreného v rokoch. V rozhodujúcom období kalendárnych rokov 1984 až 2009 navrhovateľka na zistenie priemerného osobného mzdového bodu nezískala aspoň dvadsaťdva kalendárnych rokov podľa § 63 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Nezískala ich ani po postupnom rozšírení rozhodujúceho obdobia pred 01.01.1984, a preto bol priemerný osobný mzdový bod podľa § 63 ods. 8 druhej vety zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov vypočítaný z tohto nižšieho počtu kalendárnych rokov. Osobné mzdové body sa v týchto kalendárnych rokoch zisťujú osobitne za každý kalendárny rok, a to ako podiel úhrnu vymeriavacích základov, z ktorých sa platí poistné na dôchodkové poistenie a všeobecného vymeriavacieho základu uvedeného v prílohe č. 3 k zákonu č. 461/2003 Z. z. a v príslušných opatreniach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorými boli ustanovené sumy všeobecných vymeriavacích základov za kalendárne roky po kalendárnom roku 2002. Poistencovi, ktorý v niektorom kalendárnom roku rozhodujúceho obdobia získal obdobie dôchodkového poistenia podľa § 255 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, patrí za takýto kalendárny rok osobný mzdový bod, ktorého hodnota je 0,3. Takýto kalendárny rok sa z rozhodujúceho obdobia vylučuje a na výpočet priemerného osobného mzdového bodu sa vylúči aj počet dní kalendárneho roka obdobia dôchodkového poistenia. Ak takéto obdobie dôchodkového poistenia netrvalo celý kalendárny rok, patrí pomerná časť hodnoty osobného mzdového bodu pripadajúca na túto časť kalendárneho roka podľa § 255 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Navrhovateľka získala náhradnú dobu podľa § 9 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov a preukázala dobu štúdia, ktorá sa hodnotí ako zamestnanie, v kalendárnom roku 1966 - 122 dní (prvý rok štúdia), v kalendárnom roku 1975 - 289 dní (posledný rok štúdia), v kalendárnom roku 1976 - 21 dní, v kalendárnom roku 1978 - 12 dní, v kalendárnom roku 1980 - 21 dní, v kalendárnom roku 1981 - 173 dní. Za uvedené obdobia navrhovateľke patrí pomerná časť osobného mzdového bodu 0,3. Suma starobného dôchodku je určená podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Suma starobného dôchodku patriaca za obdobie dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je určená ako súčin súčtu osobných mzdových bodov za obdobie dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Podrobný výpočet starobného dôchodku navrhovateľky je súčasťou odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a navrhovateľka konkrétne námietky spôsobu výpočtu neuviedla. Na záver uvádzame, že nárok navrhovateľky bol posúdený v súlade s názorom Krajského súdu v Bratislave č. 8Scud/40/2010 - 82 zo 6. septembra 2012, ktorý bola Sociálna poisťovňa povinná rešpektovať, pretože podľa § 250ja ods. 7 O.s.p. správne orgány sú viazané právny názorom súdu. Na základe toho navrhuje, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

S poukazom na ustanovenie § 492 odsek 1, odsek 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení od 01.07.2016 Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O.s.p. v spojení s § 250s O.s.p.), dospel jednomyseľne k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť, nakoľko konanie krajského súdu trpí vadami, ktorými odňal navrhovateľke možnosť konať pred súdom.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že efektívny súdny prieskum rozhodnutí štátnych orgánov za účelom zabezpečenia práv a záujmov jednotlivcov je základným prvkom systému ochrany ľudských práv. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy

Slovenskej republiky spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov.

Výkladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený. Rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel k svojmu rozhodnutiu. Aj keď nie je nevyhnutné, aby sa súd vysporiadal s úplne všetkými argumentmi účastníkov, vyjadrenie, ktoré bolo akceptované a malo rozhodujúci vplyv na výsledok sporu musí byť zdôvodnené jasne a nepochybné. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na určité časti zákonov. Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k neplatnosti rozsudku z formálnych dôvodov.

Krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku vôbec nepostupoval v zmysle vyššie uvedených zákonných pravidiel. Z rozsudku nie je vôbec zrejmé, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil.

Tak ako je to zrejmé z vyššie uvedenej citácie napadnutého rozsudku, krajský súd namiesto logického a právneho odôvodnenia výrokovvej časti rozsudku v závere svojho odôvodnenia len stručne zopakoval opis priebehu administratívneho konania a na to vyslovil názor, že: „Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia konajúci súd dospel k záveru, že odporca postupoval pri posudzovaní nároku navrhovateľky v súlade s právnym názorom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud/40/2010 zo dňa 06.09.2012 a v súlade s právnymi predpismi a to v súlade s čl. 15 ods. 2 Zmluvy medzi SR a Chorvátskou republikou o sociálnom zabezpečení a podľa § 65 ods. 1 a 7 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a preto napadnuté rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.07.2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako vecne správne a vydané v súlade so zákonom.“

Odvolaciemu súdu nie je zrejmé, na základe akých skutkových okolností a dôkazov dospel krajský súd k svojmu záveru, a akým spôsobom na skutkový stav aplikoval relevantné ustanovenia právnych predpisov. Odôvodnenie rozsudku, keď sa súd len stotožní s postupom a rozhodnutím žalovaného, bez toho, aby svoj záver podporil jasnou právnou argumentáciou, nemožno považovať za presvedčivé a zákonné. Prítom z opravného prostriedku navrhovateľky celkom jednoznačne vyplýva, že mu nie je jasný a zrozumiteľný dôvod, prečo odporca riadne nezohľadnil doplatok navrhovateľky v rámci dobrovoľného dôchodkového poistenia za obdobie od 19.05.2010 do 31.08.2010 (105 dní), ktoré bolo realizované v Sociálnej poisťovni, pobočka Zvolen.

Z ustanovenia § 246 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že konanie v správnom súdnictve je v zásade dvojinstančné. Nie je úlohou odvolacieho súdu domýšľať dôvody, pre ktoré prvostupňový súd rozhodol vo veci tak, ako rozhodol, ani nahrádzať úlohu prvostupňového súdu v súdnom prieskume rozhodnutí správnych orgánov. Ak by odvolací súd takúto úlohu na seba zobral, potom by vážnym spôsobom zasiahol do práva účastníka konať pred súdom, nakoľko by ho de facto obral o možnosť dvojinstančného konania garantovaného v týchto prípadoch zákonom.

Najdôležitejšou časťou odôvodnenia akéhokoľvek rozsudku je tzv. právna veta, t. j. právny názor konajúceho súdu, ktorý odôvodňuje výrok a umožňuje každému pochopiť, prečo konajúci súd vo veci rozhodol tak, ako rozhodol. Pri nedostatku právnej vety, nie je možné dospieť ani k záveru, či je rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku vecne správne, keďže výroku nekorešponduje žiadne relevantné odôvodnenie.

Úlohou súdu v preskúmvacom konaní je preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia správneho orgánu v medziach opravného prostriedku, pričom v danom prípade krajský súd týmto spôsobom vôbec nepostupoval a s námietkami navrhovateľa uvedenými v opravnom prostriedku sa nijako nevysporiadal. Krajský súd v krátkosti zhrnul predchádzajúce súdne konanie, zdôvodnil ustanovenie dňa dôchodkového veku a len veľmi stručne uviedol, že „pokiaľ navrhovateľka namietala, že odporca nezohľadnil doplatok

za obdobie od 19.05.2010 do 31.08.2010, súd zistil, že uvedené obdobie bolo zohľadnené odporcom“, pričom uvedené bližšie vo svojom odôvodnení bližšie nerozvedol.

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, krajský súd pochybil, keď potvrdil rozhodnutie odporcu bez toho, aby sa v odôvodnení svojho rozhodnutia riadne vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami, ktoré boli v opravnom prostriedku uvedené. Takéto rozhodnutie možno považovať za arbitrárne, pretože aj nedostatočne odôvodnené rozhodnutie súdu môže zasiahnuť do práva na súdnu ochranu, ktorá je garantovaná každému Ústavou Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, pričom v novom konaní krajský súd preskúma zákonnosť postupu a rozhodnutia odporcu, vo veci opätovne rozhodne, pričom rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania podľa § 224 ods. 3 O.s.p. a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní podľa § 157 ods. 2 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.